

KOMMUNLEDNINGSKONTORET
Tommy Nilsson
Ann-Christine Kinch

Analys, Våga Visa 2012

Bakgrund

Under våren 2012 genomfördes Våga Visas kundundersökningar för förskola, familjedaghem och skola i Täby kommun. Redovisningen av dessa kundundersökningar gjordes till barn- och grundskolenämndens sammanträde den 6 september 2012. I samband med att den rapporten godkändes fick utbildningschefen i uppdrag att återkomma till nämnden med en analys av undersökningsresultaten. Det är denna analys som nu föreligger nämnden.

Inledningsvis ska förtydligas att siffrorna nedan är på kommunnivå och alla verksamheter ingår, det vill säga det görs ingen skillnad på kommunala och fristående verksamheters resultat.

Analys - föräldraenkät förskola

Föräldrarna ger överlag förskolan höga omdömen. Trots det ligger de flesta av Täbys värden strax under genomsnittet för de kommuner som deltar i undersökningen. De flesta av Täbys värden ligger på samma nivå eller något högre än 2011. Endast tre påståenden har fått något sämre värden än föregående år. Här görs ingen jämförelse mellan förskola och pedagogisk omsorg eftersom det är olika verksamhetsformer.

Utveckling och lärande Inget påstående har fått sänkt helhetsomdöme i jämförelse med enkäten 2011. Däremot så har påståendet *förskolan dokumenterar vad barnen lär sig* fått en lägre andel föräldrar som svarar att det stämmer mycket bra, än vad som var fallet vid enkäten 2011. 17 procent av föräldrarna har svarat vet ej på påståendet *förskolan arbetar med att utveckla barnens språk*, 24 procent har svarat vet ej när det gäller påståendet *förskolan arbetar med att få barnen att förstå matematik* samt 15 procent har svarat vet ej för påståendet *förskolan dokumenterar vad barnen lär sig*. Antalet vet ej svar tyder på att förskolorna behöver bli bättre på att informera om hur de arbetar med läroplanen för förskolan, det vill säga hur den pedagogiska verksamheten genomförs så att den stimulerar och utmanar barns utveckling och lärande .

Ansvar och inflytande Området består av två påståenden som inte visar några större förändringar från 2011. Andelen föräldrar som svarat vet ej är högt men har sjunkit från 30 procent 2011 till 21 procent 2012. Även inom detta område behöver förskolorna bli bättre på att informera om hur de arbetar med läroplanen för förskolan.

Normer och värden Föräldrarna anser att deras barn är trygga i förskolan men även om 94 procent av föräldrarna anser att deras barn är tryggt i förskolan har värdet sjunkit något mellan 2011 och 2012. När det gäller påståendet att *det är arbetsro i barngruppen* har så många som 18 procent svarat vet ej. För påståendet *personalen ingriper om något barn behandlas illa* har så många som 19 procent svarat vet ej. Det nya påståendet *förskolan arbetar medvetet mot kränkande handlingar som t.ex. mobbing* har fått något lägre värde än för samtliga kommuner i undersökningen. Alltför många föräldrar, 33 procent, har svarat vet ej för påståendet. Informationen om hur förskolan genomför det pedagogiska arbetet utifrån läroplan och skollag visar sig i enkäten vara ett genomgående förbättringsområde. Kommunens tillsyn omfattar inte det målinriktade arbetet mot kränkande behandling utan den tillsynen utövar statens skolinspektion. Kommunen följer idag upp att det finns en plan för arbetet mot kränkande behandling.

Skola och hem Avsnittets fyra påståenden innehåller två nya; *det finns möjlighet för mig som förälder att ha inflytande i förskolans verksamhet* och *förskolan ger mig möjlighet att vara med och diskutera hur mitt barn stöds på bästa sätt*. Samtliga påståenden har fått något lägre värde än genomsnittet för samtliga deltagande kommuner. De påståenden som även fanns med i undersökningen 2011 har fått högre värden 2012. Här ingår påståendet *förskolan har informerat om läroplanen och annat som styr förskolan*. Förskolorna informerar om läroplanen men enligt tidigare resultat i undersökningen informerar de inte tillfredställande om hur de arbetar utifrån läroplanen.

Styrning och ledning Av områdets två påståenden har ett höjt och ett sänkt sitt värde i jämförelse med 2011. Det påstående som har höjt sitt värde är *jag har förtroende för förskolechefen (eller motsvarande)* och det som sänkt är påståendet *mitt barn har kompetent personal*. Det är inga stora differenser när det gäller kompetent personal men den största förändringen för påståendet utgörs av att tio procent färre föräldrar anser att påståendet *mitt barn har kompetent personal* stämmer mycket bra

Kommunspecifika frågor Området består av tre påståenden. Värdet för *jag är nöjd med barngruppens storlek i förskolan* är lågt (2,6) även om det höjts något från 2011. 57 procent av föräldrarna instämmer i påståendet. 42 procent anser sig inte vara nöjda med barngruppens storlek på förskolan. Inget annat påstående i undersökningen har så hög andel negativa omdömen. Påståendet *jag är nöjd med informationen om att mitt barn kan få särskilt stöd* har fått lågt värde även i år även om det är något högre än 2011. Det är mycket anmärkningsvärt att så många som 44 procent svarat vet ej på påståendet. För detta påstående finns, som tidigare påpekats, ett stort informationsbehov. Även påståendet *kommunens granskning av förskolans kvalitet och säkerhet påverkar verksamheten* har fått många vet ej svar, 55 procent. Här är det möjligt att föräldrar har svårt att bedöma påståendet. Informationsinsatser har gjorts men det borde vara möjligt att vidareutveckla påbörjade insatser.

Övergripande frågor Områdets två påståenden visar båda något högre värden än 2011. 88 procent av föräldrarna är nöjda med verksamheten i barnets förskola. När det gäller att rekommendera barnets förskola instämmer 89 procent i påståendet.

Analys - föräldraenkät familjedaghem (pedagogisk omsorg)

Generellt får familjedaghemmen höga värden i enkäten och familjedaghemmen i Täby ligger genomsnittligt på samma nivå som samtliga kommuner i undersökningen. De flesta värden ligger på samma nivå eller något högre än föregående år. Inget värde har sänkts. Här görs ingen jämförelse mellan förskola och pedagogisk omsorg eftersom det är olika verksamhetsformer.

Utveckling och lärande I jämförelse med enkäten 2011 har påståendet *mitt barn verkar trivas i familjedaghemmet* fått en ännu högre andel föräldrar (95 procent) som anser att det stämmer mycket bra. Föräldrar i Täby anger en något högre andel än genomsnittet för samtliga kommuner. Däremot finns det en stor andel vet ej svar när det gäller arbetet med *att få barnen att förstå matematik* och hur *familjedaghemmet dokumenterar vad barnen lär sig*. Påståendet kring förståelse av matematik är ny för året medan påståendet kring dokumentationen fanns med både 2010 och 2011. Under 2012 ökade tyvärr andelen *vet ej svar* för dokumentationen och då på bekostnad av svaret *stämmer ganska bra*. Informationen från familjedaghemmen kring deras arbetssätt bör förstärkas så att dessa *vet ej svar* minskar i framtiden. Inget av påståendena inom området har fått sämre helhetsomdöme än 2011.

Ansvar och inflytande Så många som 74-75 procent anser att påståendena *mitt barn uppmuntras till att ta ansvar i familjedaghemmet* och *mitt barns tankar och intressen tas till vara* stämmer mycket bra. Andelen har ökat mellan åren 2011 och 2012. Värdena stämmer bra överens med övriga kommuner i undersökningen.

Normer och värden Inom området är svarsandelarna allra högst från föräldrar som svarar att det stämmer mycket bra att barnen är trygga i familjedaghemmet samt att dagbarnvårdaren bryr sig om deras barn. Även om omdömena ligger mycket högt är snittet för samtliga kommuner i undersökningen något högre. När det gäller att familjedaghemmet arbetar medvetet mot kränkande handlingar som t.ex. mobbing svarar 14 procent *vet ej*. Det är viktigt att familjedaghemmen såväl som förskolorna kan visa på att det bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och att en översikt över de åtgärder som behövs dokumenteras i en plan. Även om just det resultatet är detsamma för övriga kommuner i undersökningen finns här ett förbättringsarbete för familjedaghemmen att ta itu med. Kommunens tillsyn omfattar inte det målinriktade arbetet mot kränkande behandling utan den tillsynen utövar Statens skolinspektion. Kommunen följer idag upp att det finns en plan för arbetet mot kränkande behandling.

Skola och hem Föräldrars uppfattning, att området påståenden stämmer mycket bra, varierar mellan 59-78 procent. Förbättringsområdena utgörs av föräldrars möjlighet att ha inflytande i familjedaghemmets verksamhet samt för dagbarnvårdaren att informera om förskolans läroplan, vilken är vägledande för familjedaghemmet. Två av området påståenden fanns med i 2011 års enkät och för dessa överensstämmer resultaten mellan åren.

Styrning och ledning För området enda påstående *jag har förtroende för dagbarnvårdaren* anser 94 procent att det stämmer mycket bra. Dagbarnvårdarna i Täby får samma höga omdöme som genomsnittet för samtliga kommuner i undersökningen.

Kommunspecifika frågor Föräldrar svarar här på tre påståenden. Andelen föräldrar som anser att påståendet *jag är nöjd med barngruppens storlek i familjedaghemmet* stämmer mycket bra har ökat från 71 procent 2011 till 80 procent 2012. Familjedaghemmens fördel är de mindre barngrupperna. Däremot är antalet barn per dagbarnvårdare (årsarbetare) högre än i förskolorna. En stor andel föräldrar har svarat vet ej på två påståenden varför förbättringsområdena här utgörs av att informera föräldrar om att deras barn kan få särskilt stöd samt fortsätta informera om resultaten utifrån kommunens granskning av kvalitet och säkerhet. När det gäller det senare är det möjligt att föräldrar har svårt att bedöma påståendet. Informationen om att barn kan få särskilt stöd har i flera års enkäter fått många vet ej svar, varför hanteringen av informationen bör ses över.

NKI - nöjd kund index för förskolor och familjedaghem

Utöver de kommungemensamma frågorna, som är kopplade till läroplanens målområden, skolans styrning och ledning samt ett allmänt omdöme om verksamheten, har varje kommun haft möjlighet till ett antal kommunspecifika frågor. I Täbys kommunspecifika del ingår frågor kring nöjd kund index, dessa har avvikande skalsteg och redovisas på en indexskala mellan 0-100. Resultatet för förskolorna var 77,3 och för familjedaghemmen 91,4. Resultaten för 2012 är väsentligen bättre än tidigare år, både för förskolor och för familjedaghem.

Analys – elevenkät (årskurs 5 och 8)

Av enkäterna till eleverna (årskurs 5 och 8) ligger eleverna i årskurs 5 tre till sex tiondelar över eleverna i årskurs 8 per område. Områdena Utveckling och lärande, ansvar och inflytande samt normer och värden i denna analys på grund av att dessa tre områden tidigare visat på ett behov av ett större förbättringsarbete.

Utveckling och lärande Omdömena visar en disparat bild, med några höjningar och några sänkningar. Emellertid framgår en bild av att eleverna i årskurs fem upplever att de får en bättre återkoppling än eleverna i årskurs 8. Exempelvis skiljer det fyra eller fem tiondelar på påståendena *mina lärare förklarar så att jag förstår, lärarna talar om för mig när jag lyckats bra och lärarna i min skola hjälper mig i skolarbetet om jag behöver det*. Sammantaget redovisar femteklassarna en påtagligt mer positiv bild av sin lärare, och antagligen skolan, när skillnaderna är så påtagliga. Dock är det positivt att båda elevgrupperna instämmer till mycket stor del (3,5 respektive 3,6) i påståendet att *mina lärare förväntar sig att jag ska nå kunskapskraven*. Skillnaden för en femteklassare och en åttondeklassare ser dock ut att vara att läraren för en femteklassare bedöms vara mer delaktig och närvarande i den processen i att nå kunskapsmålen.

Ansvar och inflytande Tendensen är vikande, dessutom ganska kraftigt. År 2010 instämde inte 14 procent av eleverna i årskurs 8 i påståendet *Lärarna i min skola tar hänsyn till elevernas åsikter* (även om påståendet då var något annorlunda formulerat). 2012 var den siffran uppe i 28 procent. Motsvarande för årskurs 5 var fyra procent för 2010 och elva procent för 2012. Än sämre ser det ut för påståendet *jag är med och planerar mitt skolarbete*. Missnöjda elever i årskurs 8 har ökat från 16 procent 2010 till 33 procent 2012 medan motsvarande för årskurs 5 är 9 respektive 20 procent. Även det nya påståendet *eleverna är*

med och bestämmer hur vi ska arbeta med olika skoluppgifter ger en missnöjd andel på 44 procent (årskurs 8) respektive 24 procent (årskurs 5).

Dessa resultat pekar på att eleverna upplever att de är i händerna på lärarna och att de inte har något att säga till om. Förutom att en sådan upplevelse är tråkig för den enskilde eleven, leder det till mindre engagerade elever som med stor sannolikhet inte ser nödvändigheten att anstränga sig det där lilla extra. Risken är också överhängande att detta drabbar svagare och tysta elever mer än de elever som är ambitiösa och mer framåt. Skolans kompensatoriska uppdrag äventyras helt klart av sådana här siffror.

Normer och värden Situationen har ljusnat något över tid. Eleverna i årskurs 5 har legat på en konstant nivå på samma påståenden över de tre årens enkäter. Omdömena ligger högt, förutom på påståendet *jag kan arbeta utan att bli störd under lektioner och arbetspass*. Situationen är densamma för eleverna i årskurs 8, med skillnaden att deras värden ligger några tiondelar lägre. Påståendet om arbetsron understryker ytterligare behovet av skolan att arbeta med sitt kompensatoriska uppdrag. Om skolan är "störig" och eleverna inte kan arbeta där, drabbas elever från mindre studiemotiverad bakgrund mer än övriga.

Analys – föräldraenkät (grundskolan)

I den redovisning som skedde till nämnden i september framgick förändringar inom respektive område och vissa frågor lyftes där. Utifrån resultaten i föräldraenkäterna för de föräldrar som har barn i förskoleklass, årskurs 2, årskurs 5 och årskurs 8 har fokus i den här analysen satts på informationen från skola och fritidshem till föräldrarna. Anledningen är att de påståenden som fokuserar på information nästan genomgående får sämre omdömen än intilliggande påståenden inom samma område. För föräldrarna med elever i årskurs 5 och 8 finns det fem frågor om information, för föräldrarna med barn i årskurs 2 och förskoleklass finns det sex frågor. Påståenden och omdöme finns redovisat i bilaga 1.

Ett påstående om hur där omdömena blivit bättre i år bland samtliga svarsgrupper är *skolan har informerat om läroplanen och annat som styr skolan*. I samtliga svarsgrupper ligger omdömena mellan 3,2 och 3,4 under enkätens tre år. Højningen för 2012 har med all sannolikhet sin bakgrund i information och frågor om den nya skollagen och dess implikationer på olika verksamheter.

År 2012 infördes påståenden om fritidshem i Våga visa. Dessa ingick i enkäterna till föräldrarna med barn i förskoleklass och årskurs 2. I båda dessa grupper var det cirka 30 procent som inte instämde i påståendet *Personalen informerar om hur mitt barn har det på fritidshemmet*. Påståendet renderar absolut mest missnöje bland de fem påståenden om fritidshem som föräldrarna fick svara på.

Som framgår i övrigt är det sänkningar överlag. I de flesta fall är de inte stora eller speciellt iögonfallande (även om undantag finns) men tendenserna finns. Informationskrav är i många fall relativt, det vill säga om andra informationskanaler blir bättre och skolan är lika bra som den var vid den första enkätundersökningen i Våga visa (i början av 2010) tappar skolan relativt andra och upplevs som sämre.

Missnöjet med informationen ska sättas i relation till att föräldrarna överlag signalerar ett stort förtroende för lärare, skolläring och för skolan generellt. Inom de områden där frågorna om information finns är det i samtliga fall så att frågan/frågorna om information och dokumentation ligger lägre eller betydligt lägre än övriga inom respektive område. Denna "motsättning" kan innebära ett onödigt problem för skolorna. Skolornas personal och verksamhet verkar åtnjuta ett förhållandevis stort förtroende hos föräldrarna och då skapar kommunen/skolorna ett onödigt problem om man inte fokuserar på att få ut information om den verksamhet som sker. Området har även varit eftersatt på central nivå. En del av den här problematiken kan förhoppningsvis lösas sig i och med att Kommunikationsavdelningen (på Täby kommun) inom en mycket snar framtid får in en resurs som ska arbeta med webbinformation som gäller Täbys skolor.